

ליעביד אויר אחד פחות משלשה, וחבל משהו; וליעביד עוד אויר פחות משלשה, וחבל משהו; וליעביד עוד אויר פחות מארבעה במשהו, וחבל משהו! שהרי ששה טפחים התחתונים, דכלבוד דמי, הוי "עומד". ותוכשר פירצת הארבעה בעומד מרובה על הפרוץ — בערב?!

אלא, שמע מינה: עומד מרובה על הפרוץ בערב לא הוי עומד! ולפיכך בעינין שלא יהא בין חבל חבל שלשה טפחים דהוי כולו "עומד", דהא כלבוד דמי.

ודחינן לה: ותיסברא, וכי אפשר למיעבד הכי [ריטב"א]?

והא האי פחות מארבעה — היכי מוקים ליה [איך, והיכן מעמידו]?

אי מוקים ליה תתאי [מלמטה סמוך לקרקע], הוה ליה כמחיצה שהגדיים בוקעין בה — כיון דהוי שלשה טפחים ויותר — דלא הוי מחיצה אפילו אם היה ה"עומד" עשרה טפחים שלמים, דהא קיימא לן מחיצה תלויה אינה מתרת!

אי מוקים ליה — לפירצת ארבעה — עילאי [למעלה בגובה המחיצה], אתי אוירא דהאי גיסא שמן החבל לרקיע, ואוירא דהאי גיסא שמתחת לחבל העליון דהוי יותר משלשה טפחים [ואינו כלבוד], ומבטל ליה לחבל

ד. וחכמים אומרים: בין בשיירא בין ביחיד כשירה מחיצה העשויה — מאחד משני דברים — [או שתי או ערב].

ובגמרא מפרש מאי איכא בין חכמים קמאי לחכמים בתראי. וביאור כל השיטות יתבאר בסוף הסוגיא].

גמרא:

אמר רב המנונא אמר רב: הרי אמרו במשנה דלעיל: שיירא שחנתה בבקעה והקיפוחה כלי בהמה — וסתם כלי בהמה של שתי הוא, שעומד על גבי קרקע — שעומד מרובה על הפרוץ בשתי — הוה עומד!

וכדקתני התם: ולא יהו פירצות יתירות על הבנין. הא בנין יתר על הפרצות שפיר דמי!

ולכן, בעי רב המנונא משמיה דרב: עומד מרובה על הפרוץ בערב — מאי? (117)

אמר אבוי: תא שמע מהא דקתני במשנתנו: שיעור חבלים — עוביין יתר על טפה, שיהו הכל עשרה טפחים.

ואי איתא דעומד מרובה על הפרוץ בערב שפיר דמי — למה לי עובי חבלים יתר על טפה?!

או דילמא, כיון דחלון מיהא עבדי אינשי אף בערב, סגי נמי בעומד מרובה על הפרוץ — שפת אמת, וראה שם.

ומתניתין דידן לא שייכא להאי בעיא, דבמתניתין לאו עומד מרובה על הפרוץ הוא, שהרי אמרינן לבוד, וכולו עומד הוא.

אמנם מרש"י משמע שאף כנגד העומד אסור, וראה בתוספות הרא"ש.

117. ביאור הספק: לא שייך לומר שהפרוץ פיתחא הוא אלא בשתי, אבל לא בערב — קרן אורה וגאון יעקב.